

Föreläsning 14

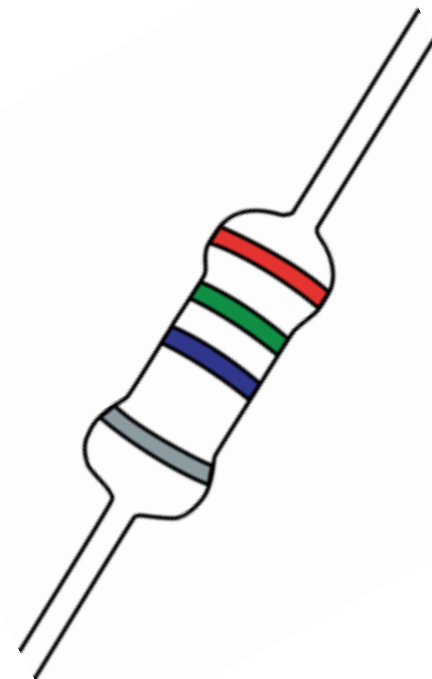
Transformator (Nytt för iår!)

Ideal Transformator

Impedanstransformering

Effektöverföring

Två speciella transformatorer

Hambley 740-748

Transformatorer – kV till mV

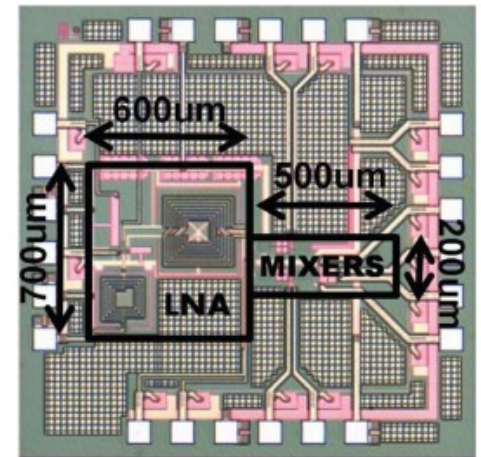

220 kV → 66 kV transformator

230 V – 12V

Integrerad krets
1.8V

Transformatorer – användning

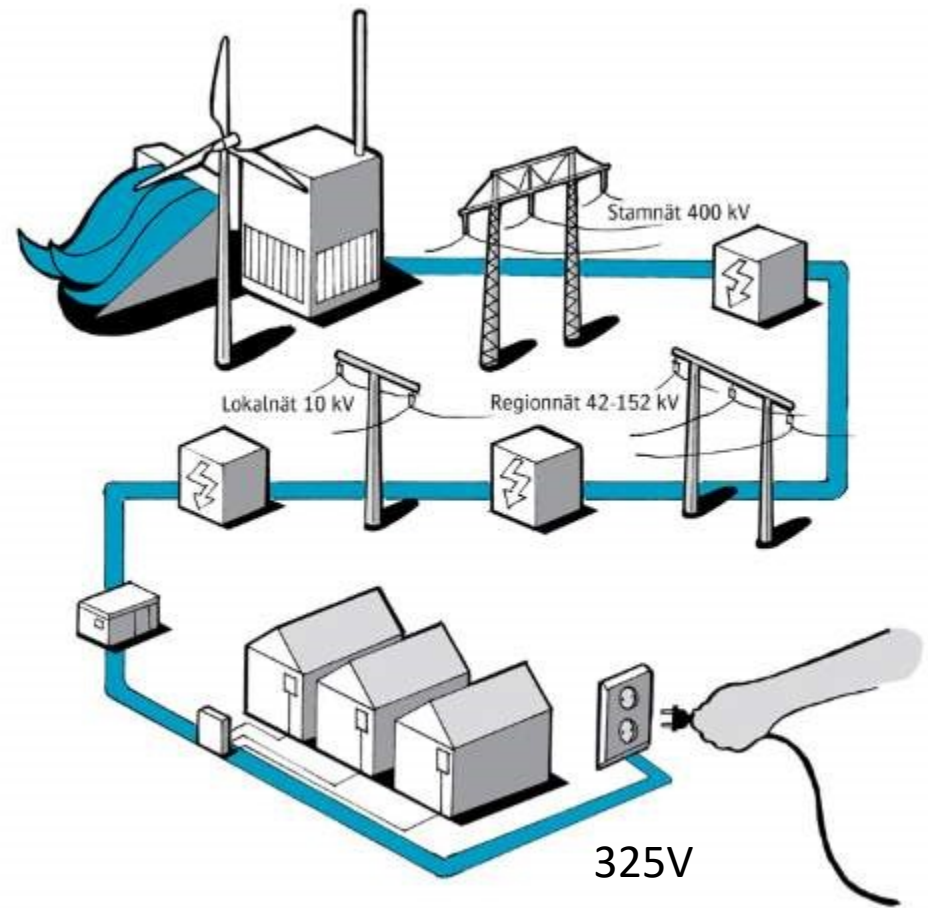

- Transformera spänningar och strömmar
- Transformera impedanser
- Isolera elektriska system
- Dela upp signaler

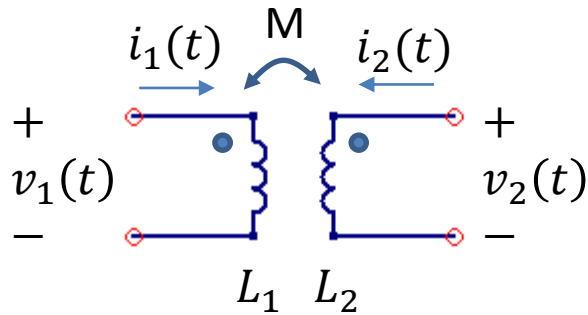
Transformatorer – Effektöverföring

230 V_{RMS} i eluttaget

400 kV i stamnätet...?

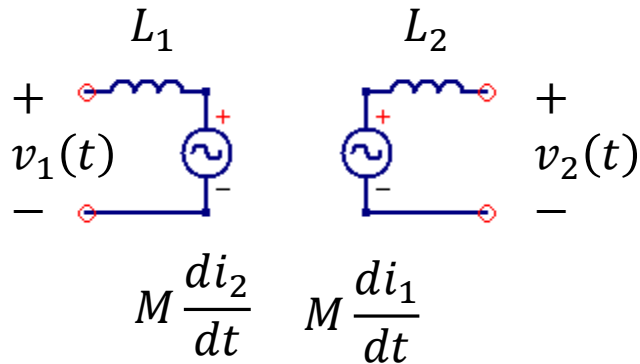
Transformator

Två kopplade spolar (L_1 och L_2)

M – ömsesidig induktans – koppling av magnetiska flöde mellan L_1 och L_2

$$M = k\sqrt{L_1 L_2}, 0 \leq k \leq 1$$

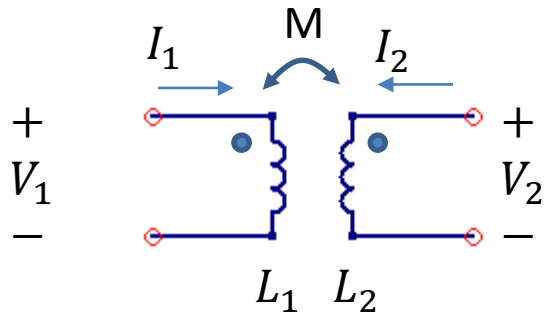

Elektrisk modell

- Två spolar (L_1 och L_2)
- Två strömstyrda spänningskällor

Omständigt att räkna på – enklare med en ideal transformator!

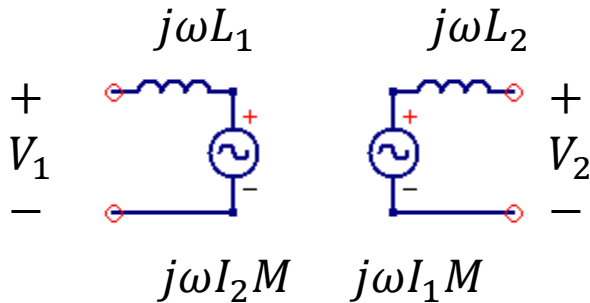
Transformator - $j\omega$

Två kopplade spolar (L_1 och L_2)

M – ömsesidig induktans – koppling av magnetiska flöde mellan L_1 och L_2

$$M = k\sqrt{L_1L_2}, 0 \leq k \leq 1$$

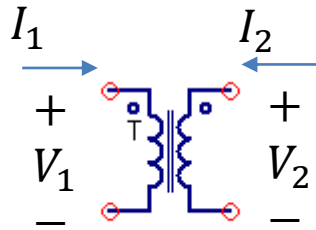

Elektrisk modell

- Två spolar (L_1 och L_2)
- Två strömstyrda spänningskällor

Lite omständigt att räkna på – enklare med en ideal transformator!

Ideal transformator – $j\omega$ ($k=1$)

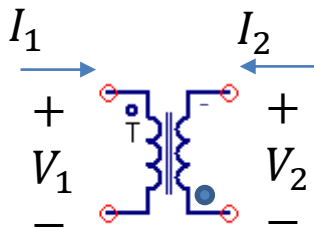

Antal lindningar primärsida: N_1
Antal lindningar sekundärsida: N_2

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1}$$

$$\frac{I_2}{I_1} = -\frac{N_1}{N_2}$$

Om på lindningens riktning på sekundärsidan är annorlunda

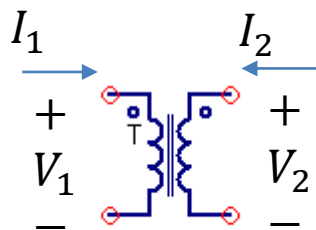

Vi kan på detta sätt vända på polariteten!

$$\frac{V_2}{V_1} = -\frac{N_2}{N_1}$$

$$\frac{I_2}{I_1} = \frac{N_1}{N_2}$$

Ideal transformator - referensriktningar

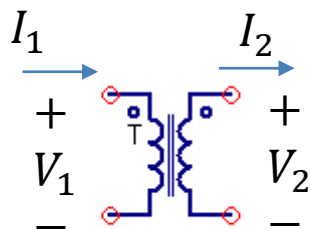
Antal lindningar primärsida: N_1
Antal lindningar sekundärsida: N_2

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1}$$

$$\frac{I_2}{I_1} = -\frac{N_1}{N_2}$$

Passiv teckenkonvention på primärsidan
Aktiv teckenkonvention på sekundärsidan

Alla strömmar bli typiskt positiva

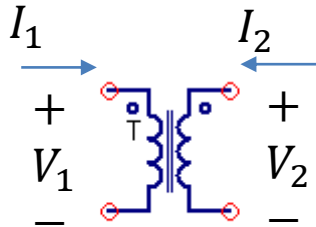
Antal lindningar primärsida: N_1
Antal lindningar sekundärsida: N_2

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1}$$

$$\frac{I_2}{I_1} = \frac{N_1}{N_2}$$

Referensriktningar - $j\omega$

$$\frac{I_2}{I_1} = -\frac{N_1}{N_2}$$

$I_1 = 10 \text{ mA}$ ger att $I_2 = -1 \text{ mA}$ om $N_1/N_2 = 1/10$.

Vad betyder minustecknet i strömmen för I_2 ?

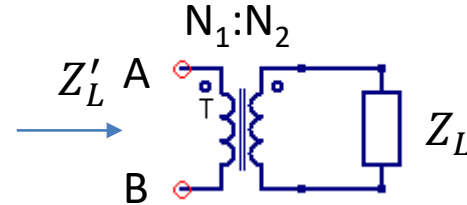
- A. + Laddningar flyter in i transformatorn
- B. - Laddningar flyter in i transformatorn
- C. I_2 är 180 grader ut fas med I_1 .
- D. ????

Nano.participoll.com

Impedanstransformation

Hur stor impedans Z'_L mäts mellan A och B?

$$Z'_L = Z_L \left(\frac{N_1}{N_2} \right)^2$$

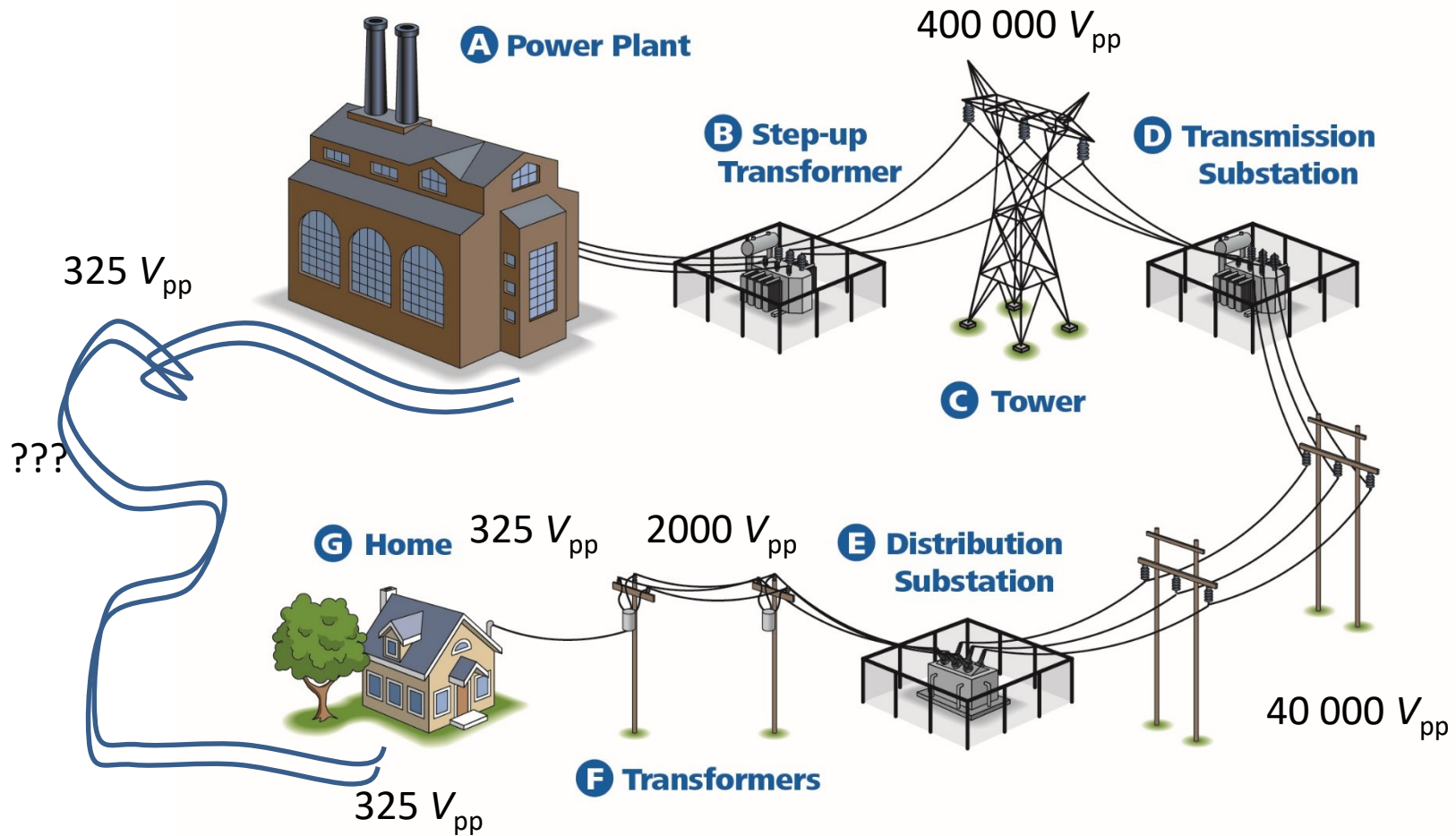
A simplified circuit diagram showing a single impedance Z'_L connected between two terminals, representing the equivalent circuit seen from the primary side.

Förenklar beräkningar - slipper lösa en massa obekanta!

Användbart då vi vill överföra maximal effekt mellan källa och last!

$$Z'_L = Z_S^* \quad \text{För maximal effektöverföring}$$

Kraftöverföring

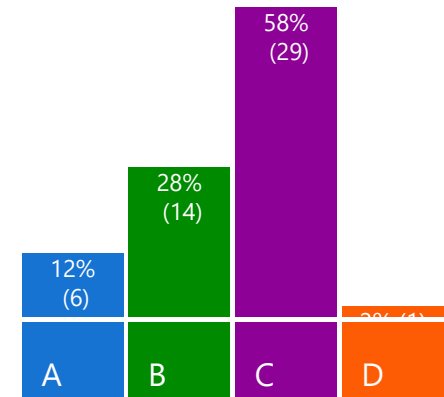
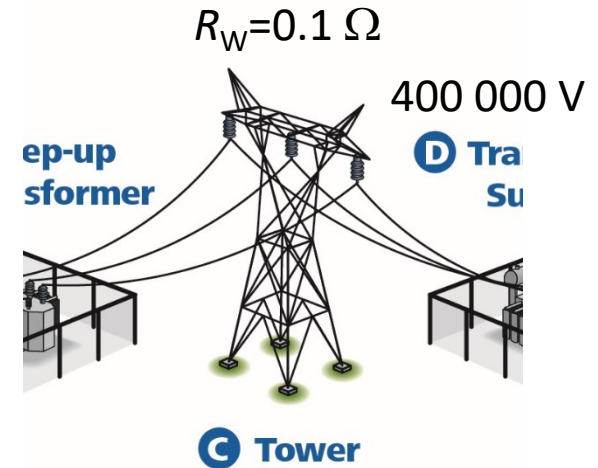
Uppttransformering (??)

Om spänningen är 400 000V..

Varför blir inte förlusten i R_w

$$P = \frac{|V|^2}{2R_w} = \frac{4^2}{0.2} \cdot 10^{10} W = 800 \text{ GW?}$$

- A. Effektutveckling beror bara på strömen och inte på spänningen.
- B. Det blir 800 GW reaktiv effekt som inte spelar någon roll.
- C. Spänningen $|V|$ över R_w är mycket mindre än 400 000V.
- D. ????

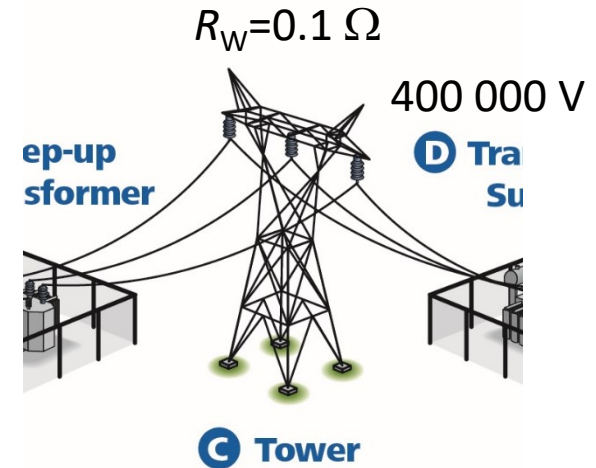
nano.participoll.com

Uppttransformering (??)

Om spänningen är 400 000V..

Varför blir inte förlusten i R_w

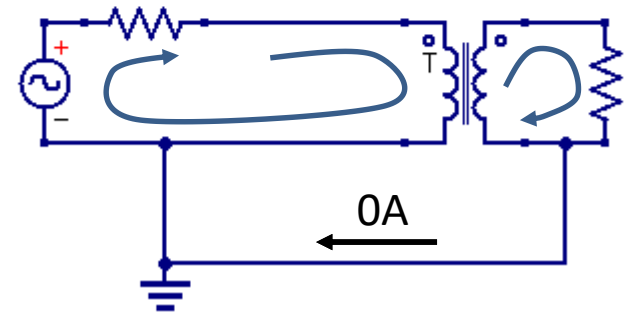
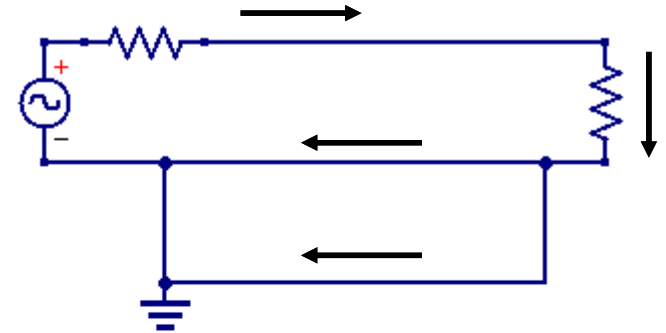
$$P = \frac{|V|^2}{2R_w} = \frac{4^2}{0.2} \cdot 10^{10} W = 800 \text{ GW?}$$

- A. Effektutveckling beror bara på strömen och inte på spänningen.
  - B. Det blir 800 GW reaktiv effekt som inte spelar någon roll.
  - C. Spänningen $|V|$ över R_w är mycket mindre än 400 000V.
  - D. ????
- D. Jag efter gymnasiet. Min gymnasielärare i fysik. Ingenjör på EON... Jag efter min första elektronikkurs på F. Universitetslärare i fysik. Doktorand här på EIT...

Galvanisk Isolation

- Isolera två system elektrisk från varandra
- Men kunna överföra elektrisk energi
- Transformator – kopplar två system via **magnetisk energi**
- **Ingen elektrisk förbindelse**
- Möjligt att ha olika potential mot jord

Allt till tenta 1!

Nästa vecka – Måndag 8.15-9.00 & Tisdag 8.15-10.00

- Exempeltal från extenta/övningar! **Maila mig** om det är något speciella tal ni vill se räknade! Något speciellt område som ni vill se repiterade!

Måndag 9.15-10.00

- Gästföreläsning från Ericsson - hårdvara inom telekom!

Måndag 28/10: **14.00-19.00 Tenta (Victoriastadion)**

Ha med –

Formelsamling (ny version för 2019)
Penna!